

- Voi ști să folosesc corect limba română în viața de zi cu zi!
- Mă voi exprima corect!
- Voi iubi să citesc și să scriu texte frumoase și folositoare!

Cei mai buni la LIMBA ROMÂNĂ!

Mai mult decât o culegere

Adina Achim
Emanuela Patrichi
Anca Veronica Tăut

CLASA

4

Nume:

.....
.....

SINAPSIS®

Recapitularea cunoștințelor din clasa a III-a -**Cheița de aramă**

Parașuta colorată	6
Cheița de aramă și cheițele cunoașterii	8
<i>Autoevaluare</i>	10
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	11

PUNCTUAȚIE - Cheița de smarald

Enunțul, propoziția, textul	12
Punctul, semnul întrebării, semnul exclamării ..	14
A afirma și a nega	15
Punctul și alte semne de punctuație	16
Semnul întrebării și alte semne de punctuație ..	18
Semnul exclamării și alte semne de punctuație ..	20
Ghilimelele	22
Punctele de suspensie	23
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	24
<i>Autoevaluare</i>	25
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	26

FONETICĂ - Cheița de chihlimbar

Sunet, literă, silabă, cuvânt, vocală, consoană ..	27
Scrierea corectă a cuvintelor cu literele <i>ă, â, î, ș, ț, x</i>	29
Scrierea corectă a cuvintelor cu <i>m</i> înainte de <i>b</i> și <i>p</i>	31
Scrierea corectă a cuvintelor cu <i>oa, ea, ia, ie, ua, uă</i>	32
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupuri de litere	33
Scrierea corectă a pronumelor personale și a verbelor	34
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	35
<i>Autoevaluare</i>	36
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	37

VOCABULAR - Cheița de diamant

Cuvinte cu sens asemănător	38
Cuvinte cu sens opus	39
Cuvinte cu aceeași formă și mai multe înțelesuri ...	40
Cuvinte cu formă asemănătoare și sensuri diferite	42
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	44
<i>Autoevaluare</i>	45
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	46

ORTOGRAFIE - Cheița de rubin

Scrierea corectă a cuvintelor într-una și întruna	47
Scrierea corectă a cuvintelor v-a și va	48
Scrierea corectă a cuvintelor v-ar/ var; v-au, v-am și v-ați	49
Scrierea corectă a cuvintelor mi-a/ mia, mi-au și miau	50
Scrierea corectă a cuvintelor n-ai și nai	51
<i>Autoevaluare</i>	52
Scrierea corectă a cuvintelor c-ai și cai	53
Scrierea corectă a cuvintelor ce-l/ cel, ce-a/ cea, ce-i/ cei	54
Scrierea corectă a cuvintelor s-ar și sar	55
Scrierea corectă a cuvintelor c-ar și car	56
Scrierea corectă a cuvintelor n-am, n-are, n-ați și n-au	57
Scrierea corectă a cuvintelor mi-e și mie	58
Scrierea corectă a cuvintelor c-am/ cam, c-a, c-au și c-ați	59
<i>Autoevaluare</i>	60
Scrierea corectă a cuvintelor că-i/ căi, m-or/ mor, m-oi/ moi, n-oi/ noi, ți-e/ ție	61
Scrierea corectă a cuvintelor du-o, du-l, adu-o, adu-l, mi-am, mi-o, mi-l, nu-l, n-aș/ naș, l-aș/ laș ..	62
<i>Autoevaluare</i>	63
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	63

PĂRȚI DE VORBIRE - Cheița de cleștar

Substantivul	
Felul substantivului	64
Numărul substantivului	65
Genul substantivului	66
Să exersăm substantivul!	67
Adjectivul	
Acordul adjectivului cu substantivul	69
Verbul	
Persoana și numărul verbului	71
Timpul verbului	72
Pronumele personal. Persoana, numărul și genul pronumelui personal	73
Alte forme ale pronumelui personal	74
Să exersăm pronumele personal!	75
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	76
<i>Autoevaluare</i>	78
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	79

PĂRȚI DE PROPOZIȚIE - Cheița de safir

<i>Predicatul exprimat prin verb</i>	80
<i>Să exersăm predicatul!</i>	82
<i>Autoevaluare</i>	83
<i>Subiectul</i>	84
<i>Autoevaluare</i>	88
Acordul dintre subiect și predicat	89
Propoziția simplă	90
Propoziția dezvoltată	91
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	92
<i>Autoevaluare</i>	94
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	95

TEXTUL - Cheița de aur

Textul literar narativ	96
Împărțirea unui text pe fragmente. Formularea ideilor principale	98
Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă	100
Povestirea unui fragment	102
Textul descriptiv de tip portret	104
Textul în versuri	106
Textul informativ	108
<i>Autoevaluare</i>	110
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	111

SCRIEREA FUNCȚIONALĂ - Cheița de fier

Afișul	112
Invitația	113
E-mailul	114
Cartea poștală	115
Harta și traseul turistic	116

SCRIEREA IMAGINATIVĂ - Cheița de argint

Povestirea pe scurt a unei întâmplări trăite	117
Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate	119
Scrierea unui text pentru a te prezenta cuiva necunoscut	121
Descrierea de tip portret	123
Exprimarea propriilor opinii	124
Benzile desenate	125
<i>Timp de reflecție cu cheița gânditoare</i>	126

Soluții pentru teste	127
-----------------------------------	-----

Descoperă cheițele care te vor însoți pe parcursul lecțiilor și care te vor ajuta în rezolvarea sarcinilor de lucru!

Cheița Cunoașterii

Cheița Înțelepciunii

Cheița Gânditoare

Cheița Corectitudinii

Cheița Creativă

Cheița Analizei

Simboluri

→ aplicații care se vor rezolva în caiet

→ exerciții cu grad ridicat de dificultate

Enunțul, propoziția, textul

- 1 Citește textul și transcrie propozițiile care respectă cerințele date.

Cheița de smarald

Cei patru prieteni au trecut cu bine de camera cunoștințelor de clasa a III-a. Erau pregătiți de aventura prin *Cetatea Cunoașterii* în clasa a IV-a și dornici să exploreze și celelalte camere. Și-au luat rămas-bun de la paznicul cetății și au pornit la pas prin castel.

În legătura cu cheițele cunoașterii se afla o cheiță strălucitoare, transparentă, de culoare verde. Era cheița de smarald. Anghel se uita fascinat la nuanțele de verde pe care le răspânda cheița în jurul ei.

– Ce scrie pe cheiță, Anghel?

– Haideți să aflăm! Cu siguranță, vom putea deschide o nouă cameră.

Băiatul întoarse cheița și citi ca pentru sine mesajul, accentuând fiecare cuvânt: „Cheița de smarald îți va deschide *Camera semnelor de punctuație*.”

– Ce simplu va fi aici! exclamă toți.

Copiii au reușit să deschidă a doua cameră cu cheița de smarald. Totul în jur era verde.

Gândul lor a zburat la *Cetatea de Smarald*, în care locuia vrăjitorul din Oz.

a) prima propoziție;

b) propoziția în care este descrisă cheița de smarald;

c) propoziția în care se solicită o informație;

d) propoziția care exprimă o strigare.

- 2 Observă enunțurile despre textul citit. Îmbogățește aceste enunțuri cu cuvinte/ detalii/ informații din text, pentru ca ele să fie clare și logice.

- Model: Au pornit. → Copiii au pornit la pas prin castel.

Copiii erau pregătiți.

Anghel se uita.

Băiatul întoarse.

Copiii au deschis.

enunț = aici, formulare a unei idei; propoziție cu sens

Reamintește-ți! Propoziția este o comunicare spusă sau scrisă. Propoziția trebuie să ofere suficiente informații și detalii, pentru a fi clară, logică și ușor de înțeles.

- 3 Citește atent întrebările și alege dintre variantele de răspuns enunțul complet. Justifică de ce ai ales acest răspuns.

1) **Ce înțelegi, de fapt, din enunțul: „Copiii erau dornici să exploreze și celelalte camere.”?**

- a) Copiii erau curioși să viziteze toate camerele Cetății Cunoașterii.
- b) Copiii își doreau să descopere lucrurile noi pe care urmau să le învețe în clasa a IV-a.
- c) Copiii erau dornici de aventură.

Justificare: _____

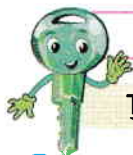
2) **Ce poți deduce din cuvintele copiilor: „Ce simplu va fi aici!”?**

- a) Copiii credeau că vor deschide ușor ușa noii camere.
- b) Copiii considerau că semnele de punctuație nu le vor crea dificultăți.
- c) Copiii se bucurau că le e de ajutor cheița de smarald.

Justificare: _____

- 4 În textul de mai jos, s-au strecurat câteva enunțuri nepotrivite. Taie cu o linie aceste propoziții și transcrie corect textul. Scrie un titlu potrivit pentru textul obținut.

Copiii o admiră pe eroina cărții *Vrăjitorul din Oz*. Personajul principal al acestei cărți este o fetiță pe nume Dorothy. Copiii au descoperit o nouă cameră în *Cetatea Cunoașterii*. Ea locuia în Kansas, împreună cu unchiul Henry și mătușa Em. O tornadă a smuls căsuța și a dus-o pe Dorothy și pe cățelul ei, Toto, departe de Kansas. Anghel i-a dăruit Chirei o carte cu poezii.

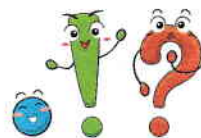
Ține minte! Un text conține o succesiune logică de enunțuri prin care se comunică idei.

- 5 Care dintre titlurile de mai jos nu se potrivesc textului citit la exercițiul 1? Justifică răspunsul tău într-un enunț.

Începutul unei noi aventuri

Paznicul Cetății Cunoașterii

Camera semnelor de punctuație

- 1 Formulează pentru fiecare situație câte două enunțuri despre ce au văzut sau au făcut cei patru prieteni în *Camera semnelor de punctuație*.

Punctul se folosește la sfârșitul **propoziției enunțiative**. Această propoziție comunică o informație sau o constatare.

Semnul întrebării se folosește la sfârșitul **propoziției interogative**. Prin această propoziție se solicită informații.

Semnul exclamării se folosește la sfârșitul unei **propoziții exclamative**. Această propoziție poate comunica: o mirare, un sfat, un salut, un strigăt, o poruncă, sunetele produse de animale sau de obiecte.

- 2 Citește propozițiile de mai jos și precizează ce fel de propoziție este fiecare: *enunțiativă*, *interogativă* sau *exclamativă*.

a) Din îndepărtatul nord se auzea șuierul grav al vântului.

b) – Dorothy, fugi repede în pivniță!

c) – Ce se întâmplă, Henry?

d) În acea zi, unchiul Henry se uita cu îngrijorare la cer, din pragul casei.

e) – Se apropie o tornadă, Em!

f) Mătușa Em își dădu seama dintr-o privire de primejdie.

(*Vrăjitorul din Oz*, de L. Frank Baum)

- 3 Ordonează enunțurile de la exercițiul 2 pentru a forma un text și scrie textul obținut, respectând semnele de punctuație. Notează un titlu adecvat.

Ține minte! Titlul unui text trebuie să reflecte tema acestuia.

- 1 Citește fragmentul de text de mai jos și subliniază propozițiile în care apare negația **nu**.

Dorothy nu a ascultat de mătușa Em. Câțelul Toto a sărit din brațele ei. Fetița nu a coborât în pivniță pentru a se adăposti lângă unchiul Henry și mătușa Em. Ea a fugit după Toto. Un vuiet puternic de vânt a zguduit casa. Aceasta s-a ridicat în văzduh, chiar în vârful tornadei. Dorothy nu s-a speriat însă. Ședea liniștită pe podea, așteptând curioasă. Lui Toto nu îi plăcea legănarea casei.
(*Vrăjitorul din Oz*, de L. Frank Baum)

Ține minte!

Propozițiile **afirmative** exprimă **o confirmare, o aprobare**.

Propozițiile **negative** exprimă **o negare, o dezaprobare**. În aceste propoziții este folosită negația **nu**.

- 2 Transcrie din text:

a) o propoziție afirmativă;

b) o propoziție negativă;

- 3 Transformă:

a) primul enunț din text în enunț afirmativ;

b) al doilea enunț din text în enunț negativ;

c) S-a schimbat ceva în text după cele două transformări? Explică într-un enunț.

- 4 Cum ar trebuie să fie transformat al treilea enunț din text, pentru ca acesta să fie o continuare logică a primelor două enunțuri transformate? Notează enunțul mai jos.

- 5 **Așa da, așa nu!** Formulează câte două propoziții afirmative și două propoziții negative despre cum ar trebui să acționeze cineva în cazul unei furtuni puternice.

Așa DA!	Așa NU!

- 1 Citește textul și formulează răspunsuri la întrebările date.

În camera verde

În Camera semnelor de punctuație totul era verde. Dar nu același verde peste tot. Cei patru prieteni nu păreau surprinși defel. Biblioteca, biroul, scaunul și patul erau construite dintr-un lemn de culoare verde *ferigă*. Geamul avea o culoare verde *neon* din cauză că pătrundea lumina soarelui prin el. Acest lucru făcea ca toate lucrurile din încăperea să capete o strălucire aparte.

Fiecare semn de punctuație era pus într-o ramă de un verde *lime* și agățat pe pereții verde *fistic* ca să reamintească vizitatorilor cât de importante sunt. Ușa avea culoarea verde *kaki*. În odaie se mai puteau distinge următoarele nuanțe de verde: *mentă*, *oliv*, *crom* și *smarald*. Singurele pete de altă culoare erau copiii: Mircea, Chira, Lucia și Anghel.

a) De ce geamul avea culoarea verde *neon*?

b) Cu ce scop fuseseră agățate pe pereți tablourile cu semnele de punctuație?

Fii curios și caută pe internet imagini care te ajută să observi și să diferențiezi nuanțele de verde!

- 2 Transcrie din text:

a) o propoziție enunțiativă din 7 cuvinte;

b) un enunț în care virgula e folosită între cuvintele unei enumerări care se află la începutul enunțului;

c) un enunț în care semnul două puncte e folosit înaintea unei enumerări.

- 3 Alcătuieste o propoziție enunțiativă, în care să numeri toate nuanțele de verde menționate în textul citit. Utilizează semnele de punctuație *două puncte* și *virgula*.

- 4 Transformă al patrulea enunț din textul citit, înlocuind enumerarea cu un singur cuvânt.

Ține minte! Virgula se folosește între cuvintele unei enumerări.

- 5 Îmbogățește propozițiile de mai jos, înlocuind pe rând cuvintele subliniate cu enumerări de cuvinte care să ofere detalii. Nu uita să folosești virgulele între cuvintele enumerării!

a) Copiii au cules flori din grădina cetății.

b) Copiii au cules flori din grădina cetății.

- Scrie acum propoziția obținută prin înlocuirea simultană a celor două cuvinte, *copiii și flori*.

6 Explică ce rol are semnul de punctuație *două puncte* în enunțurile de mai jos.

a) În biblioteca verde, se aflau multe cărți cu coperte verzi: cărți de gramatică, cărți cu poezii, romane de aventură, cărți de istorie și romane polițiste.

Semnul *două puncte* s-a folosit pentru _____

b) Copiii nu păreau surprinși defel de nuanțele de verde: le știau de la ora de *Arte vizuale și abilități practice*.

Semnul *două puncte* s-a folosit pentru _____

Ține minte! Semnul **două puncte** se folosește când urmează **o enumerare** sau **o explicație**.

7 Alcătuieste câte un enunț, folosind *virgula* între cuvintele unor enumerări despre:

a) epocile istorice;

b) unitățile majore de relief din România;

c) drepturile copiilor;

d) circuitul electric simplu.

8 Completează enunțurile de mai jos cu semnele de punctuație care lipsesc.

Atunci când redactez o compunere parcurg următorii pași stabilesc tema schitez ideile pe hârtie dezvolt ideile scriu compunerea și verific atent ce am scris

Secretul unei compuneri reușite este unul singur atenția pentru detalii

9 Alcătuieste un text din 8-10 enunțuri în care să descrii camera ta sau o furtună. Utilizează în descriere semnele de punctuație învățate, în special *punctul*, *virgula* și *două puncte*. Ține cont de cerințele redactării unui text și bifează-le dacă le-ai îndeplinit.

- Am dat un titlu adecvat.
- Am respectat părțile compunerii (introducere, cuprins, încheiere).
- Am scris enunțuri logice, clare, legate prin înțeles.

- Am respectat așezarea în pagină.
- Am scris corect cuvintele, ortogramele și semnele de punctuație.
- Am avut idei creative, originale.

1 Citește textul și formulează diferite întrebări conform cerințelor.

Cheița analizei și întrebările

Cei patru prieteni s-au oprit în fața tabloului în care era frumos înrămat semnul întrebării. La un moment dat, tăcerea a fost spartă de glasul Chirei:

– E cel mai simplu semn de punctuație!

– Pe ce te bazezi când spui asta, Chira? o întrebă Anghel.

– Nu e chiar atât de ușor să formulezi întrebări! interveni și Mircea.

– Ba e chiar greu! adăugă Lucia. Știți că cele mai mari descoperiri ale lumii au pornit de la o întrebare? Și știți că cele mai valoroase întrebări încep cu *de ce*?

– Aha! se gândi puțin Chira. Cred că aveți dreptate! Există întrebări și întrebări. **Întrebări-cheie, întrebări de verificare, întrebări de clarificare, întrebări fără răspuns și chiar întrebări de analiză.**

– Presupun că semnul întrebării și cheița analizei ne vor ajuta să formulăm cele mai bune întrebări! spuse Lucia.

– Nu există întrebări bune sau întrebări proaste! îi răspunse Anghel. Există doar întrebări. Pentru că orice întrebare te ajută să îți dezvolti gândirea.

a) o întrebare-cheie despre inteligența artificială;

b) o întrebare de verificare despre substantiv;

c) o întrebare prin care solicitați o clarificare despre poluarea apelor;

d) o întrebare la care e greu să se dea un răspuns;

e) o întrebare de analiză a unei lucrări făcute la ora de *Arte vizuale și abilități practice*.

2 Transcrie din textul citit cele două enunțuri în care apar semnele *două puncte*, respectiv *linia de dialog* și explică folosirea acestora.

Semnul *două puncte* s-a folosit _____

Linia de dialog s-a folosit _____

3 Citește descrierea personajului din cartea *Vrăjitorul din Oz* de L. Frank Baum, formulează cu ajutorul steluței trei întrebări de analiză a personajului și răspunsurile la întrebări.

„Când se mutase în Kansas, mătușa Em era o nevastă tânără și frumoasă, dar soarele arzător și vântul uscat al preriei o schimbaseră. Îi furaseră din ochi sclipirea, iar privirea îi era acum cenușie și acră. Obrajii și buzele își pierduseră culoarea, devenind cenușii. Era slabă acum și uscățivă. Nu mai zâmbea deloc.”

Ce fel de... ?

Întrebări de analiză:

De ce... ?

Cum... ?

Care... ?

Ce... ?

Răspunsuri la întrebări:

- 4 Din textul de mai jos lipsesc câteva semne de punctuație. Completează-le și verifică-te!

Anghel s-a apropiat de Chira și i-a spus

Chira, știi că există o Zi Internațională a Întrebărilor Stupide

Cum așa Chiar tu ești cel care mi-ai spus că nu există întrebări bune sau proaste

Așa este! Dar această zi a fost creată de un grup de profesori tocmai pentru a-i face pe elevi să aibă curajul să formuleze orice întrebare în sala de clasă

Și când se sărbătorește această zi

În data de 28 septembrie a fiecărui an

Răspuns: două puncte, linie de dialog, linie de dialog, linie de dialog, punct.
Întrebări: semnul exclamării, semnul exclamării, linie de dialog, punct.

- Formulează două întrebări pe care nu ai avut curajul să le adresezi în sala de clasă. Curaj!

- 5 Mircea și Chira au descoperit *cheița creativă* în camera verde. Alcătuiește un dialog între personaje din patru replici (două întrebări, două răspunsuri), despre această cheiță.

- 6 Folosește *cheița corectitudinii* pentru a încercui greșelile de punctuație din textul dat. Rescrie corect textul.

Tornado așeză cu blândețe casa pe pământ! Dorothy se trezi? Observă că se îndreaptă spre ea o ceată de oameni ciudați: Păreau să aibă aceeași înălțime cu Dorothy. Aveau niște straie foarte ciudate? pălării albastre. haine albastre, niște ghete cu vârfuri albastre. Doar femeia care îi însoțea purta o pălărie albă și o rochie albă. Aceasta se apropie de fetiță și îi spuse cu glas blând!

– Bun venit în Țara Altinezilor, nobilă domniță plină de vrajă! Îți suntem recunoscători că ai omorât-o pe vrăjitoarea cea rea de la Răsărit și că ne-ai scăpat din robie,

Dorothy ascultă uimită, apoi grăi cu sfială:

? Sunteți foarte bună? Dar nu e oare o greșeală? Eu nu am omorât pe nimeni.

– Casa ta a făcut asta. Uite Sub bârna aceea se văd vârfurile ascuțite ale pantofilor ei de argint.

Ține minte!

Semnul **două puncte** anunță **vorbirea directă** a unei persoane/ a unui personaj.

Linia de dialog marchează **cuvintele rostite** de o persoană/ un personaj.

